

@zwnne

PRAKTIJKCURSUS

Wbp & AVG & andere privacywetgeving

Gerit-Jan Zwenne et al
Utrecht 1 november 2016

PROGRAMMA

dinsdag 1 november

- inleiding en achtergronden *Zwenne*
- toepassing, reikwijdte en werking van de Wbp *Zwenne*
- rechtsbescherming, toezicht en handhaving *Kroes*

dinsdag 8 november

- internationale doorgifte *Van der Eijk*
- Privacy op de werkvloer *Jakimowicz*
- Cookies, spam etc. *Koëter*
- De toekomst van privacywetgeving *Schermer*

---

programma

de context

- waarom privacywetgeving en hoezo harmonisatie?

de spelers

- betrokkene
- verantwoordelijke
- bewerker
- autoriteit persoonsgegevens
- functionaris

het speelveld

- verwerking persoonsgegevens
- bestand
- persoonlijk of huishoudelijk
- journalistiek
- territoriale werking

en de spelregels

- verwerkingsgrondslag
- doelbinding
- bewaren
- beveiligen
- bijzondere gegevens en bsn
- enz.

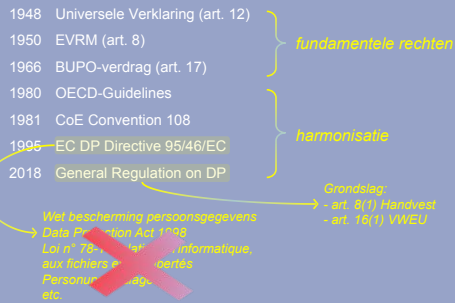

---

ontwikkeling van privacywetgeving

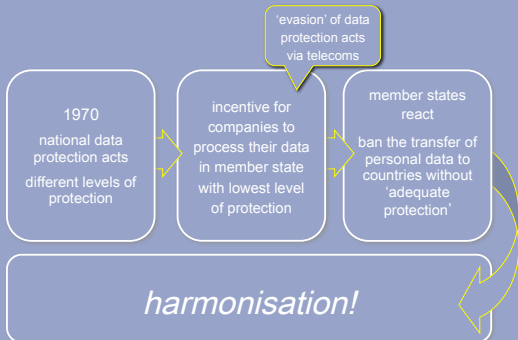

---

harmoniseren...

---

harmonisatie, en meer dan dat

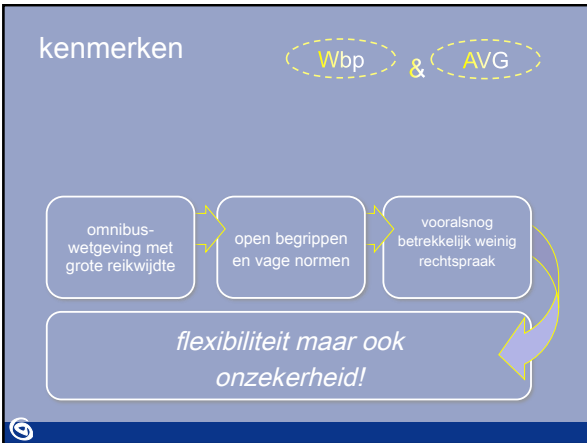

---

meer privacywetten

Grondwet, EVRM

- privacy, communicatiegeheim
- beperking nodig in een democratische samenleving

Telecomwet

- verkeers- en locatiegegevens, spyware en 'cookies', spam en telemarketing enz.

Enz

AWR, Awb, Wbrp, Wpg WGBO, Wob, WvSr, WvSv enz.

beleidsneutrale implementaties

straks Implementatiewet AVG & Veegwet AVG

Artikel 23 AVG (of: lost in translation)

1. De reikwijdte van de verplichtingen en rechten als bedoeld in de artikelen 12 tot en met 22 en artikel 34, alsmede in artikel 5 kan, voor zover de bepalingen van die artikelen overeenstemmen met de rechten en verplichtingen als bedoeld in de artikelen 12 tot en met 20, worden beperkt door middel van Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die op de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker van toepassing zijn ...

Artikel 23	Article 23
<p>1. De reikwijdte van de verplichtingen en rechten als bedoeld in de artikelen 12 tot en met 22 en artikel 34, alsmede in artikel 5 <u>kan</u>, voor zover de bepalingen van ~~die dat artikelen overeenstemmen~~ met de rechten en verplichtingen als bedoeld in de artikelen 12 tot en met 20, <u>kan</u> worden beperkt door middel van Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die op de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker van toepassing zijn ...</p>	<p>1. Union or Member State law to which the data controller or processor is subject may restrict by way of a legislative measure the scope of the obligations and rights provided for in Articles 12 to 22 and Article 34, <u>as well as Article 5 in so far as its provisions correspond to the rights and obligations provided for in Articles 12 to 22...</u></p>

Overw. 84	Recital 84
<p>Teneinde de naleving van deze verordening te verbeteren indien de verwerking waarschijnlijk gepaard gaat met hoge risico's in verband met de rechten en vrijheden van natuurlijke personen, dient de <u>verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker</u> verantwoordelijk te zijn voor het verrichten van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling om met name de oorsprong, de aard, het specifieke karakter en de ernst van dat risico te evalueren.</p>	<p>In order to enhance compliance with this Regulation where processing operations are likely to result in a high risk to the rights and freedoms of natural persons, <u>the controller</u> should be responsible for the carrying-out of a data protection impact assessment to evaluate, in particular, the origin, nature, particularity and severity of that risk.</p>

@zwne

PRAKTIJKCURSUS WBP E.A. 2016

toepassing, reikwijdte en de werking van de Wbp en AVG

Gerrit-Jan Zwenne

eLaw
Leiden

Wbp & AVG

betrokkenen, verantwoordelijken, bewerken, functionaris en college

DE SPELERS

---

de spelers

Wbp & AVG

<p>betrokkene</p> <ul style="list-style-type: none"> • degene op wie de gegevens betrekking hebben • natuurlijke persoon 	<p>data subject</p>
<p>verantwoordelijke ("verwerkingsverantwoordelijke")</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft zeggenschap over doel en wijze van verwerking • natuurlijk persoon of rechtspersoon, of bestuursorgaan 	<p>controller</p>
<p>bewerker ("verwerker")</p> <ul style="list-style-type: none"> • bewerkt gegevens t.b.v. verantwoordelijke zonder aan zijn of haar rechtstreeks gezag te zijn onderworpen 	<p>processor</p>
<p>Ap of Cbp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autoriteit persoonsgegevens of College bescherming persoonsgegevens 	<p>data protection authority</p>
<p>FG</p> <ul style="list-style-type: none"> • functionaris voor de gegevensbescherming 	<p>data protection officer (DPO)</p>

Data Protection Officer
Aanstelling privacy professional verplicht vanaf 2018!

(verwerkings)verantwoordelijke

Wbp & AVG

- zeggenschap over doel en middelen van verwerking

formeel juridisch, maar ook feitelijk of functioneel

wie beslist over bewaartijd, verstrekking, inzageverzoeken, etc?

...aan de hand van algemeen in het maatschappelijk verkeer geldende maatstaven moeten worden bezien aan welke natuurlijke persoon, rechtspersoon of bestuursorgaan de betreffende verwerking moet worden toegerekend

uitgangspunt bij de invulling van het begrip «verantwoordelijke» is de bestaande structuur van het civielrechtelijke en bestuursrechtelijke personen- en organisatierecht

binnen de overheid zullen als verantwoordelijke te kwalificeren zijn: de afzonderlijke ministers op rijkniveau, het college van gedeputeerde staten en de commissaris van de Koningin op provinciaal niveau en het college van B&W en de burgemeester op gemeentelijk niveau (MvT)

---

bewerker c.q. verwerker

Wbp & AVG

- verwerkt persoonsgegevens ten behoeve van en onder verantwoordelijkheid van verantwoordelijke

...het bepalen van de doeleinden van de verwerking en de zeggenschap daarover doorlatiggevend. Of en hoeverre de bewerker de details van verwerkingswijze van persoonsgegevens kan bepalen hangt in grote mate af van [...] de overeenkomst (met de) verantwoordelijke

“i.w.z. overeenkomstig diens instructies en onder diens (uitdrukkelijke) verantwoordelijkheid

De bewerker (is afzeker) een buiten de organisatie van de verantwoordelijke staande persoon of instelling.
 [D]e bewerker [...] neemt geen beslissingen over het gebruik van de gegevens, de verstrekking aan derden en andere ontvangers, de duur van de opslag van de gegevens etc.”

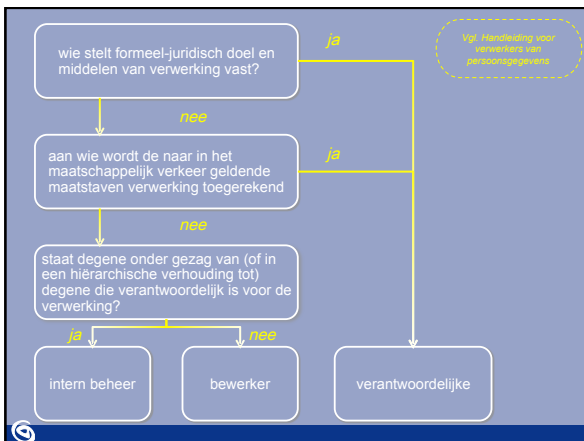

---

geautomatiseerde verwerking persoonsgegevens

HET SPEELVELD

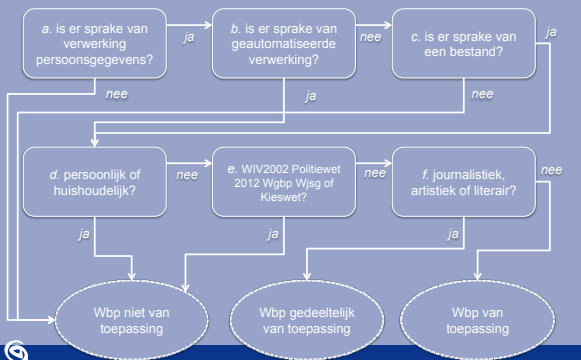

---

toepassing (excl. territoriale werking)

---

toepassing

- geheel of gedeeltelijk geautomatiseerd verwerking van persoonsgegevens
- en soms ook handmatig verwerking

bestand

---

verwerking persoonsgegevens

Wbp & AVG

persoonsgegevens
gegevens betreffende een
geïdentificeerde of identificeerbare
natuurlijke persoon

verwerking
elke handeling m.b.t.
persoonsgegevens

*kost het een onevenredige
inspanning om aan de hand van
het gegeven de desbetreffende
natuurlijke persoon te
identificeren. ?*

*o.a. verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren,
bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken,
verstrekken door middel van doorzending, verspreiding
of enige andere vorm van terbeschikking stelling,
samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede
het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens
(enzovoorts)*

---

kenteken

Hof Aham ECLINE, GHAMS
2018:146

*Uitgaande van de definitie van artikel 1,
onderdeel a, Wbp vormt een
kentekengegeven voor de heffingsambtenaar
in beginsel wel een persoonsgegeven, omdat
hij via Cition de beschikking krijgt over
onversleutelde kentekengegevens van
voertuigen die binnen de Gemeente
Amsterdam geparkeerd zijn en die door hem,
na gegevensverstrekking door de RDW, aan
een natuurlijk persoon kunnen worden
gerelateerd.*

---

naam van rechtspersoon

Var Rb A/dam 18 februari 2012
LJN RV1122 (Betswinger)

4.8. [...] De naam van een rechtspersoon waarin de naam van een natuurlijk persoon is verwerkt kan niet zonder meer beschouwd worden als een gegeven dat betrekking heeft op die natuurlijke persoon en daarmee onder de werkingssfeer van de Wbp worden gebracht. De band tussen een natuurlijk persoon en de rechtspersoon die zijn naam draagt kan immers zeer divers zijn.

Zelfs is mogelijk dat iedere band ontbreekt of op zeker moment gaat ontbreken zonder dat dit tot naamswijziging van de rechtspersoon leidt. Door [eiser] c.s. zijn geen feiten of omstandigheden gesteld waarom in dit geval de naam van de stichting gevestigd op de [A-straat nr] te [woonplaats], door de doorsnee gebruiker van de informatiediensten van Google met hem als persoon die ter plaatse verblijft in verband zal worden gebracht.

---

nationaal wanbetalersregister

[D]e naam en het kvk-nummer van [eiser] [kan] als de verwerking van persoonsgegevens [...] worden aangemerkt.

[..]

Met de (handels)naam en het kvk-nummer van de onderneming van [eiser] kan immers de voor- en achternaam van [eiser] eenvoudig worden achterhaald.

Var Rb A/dam 10 september 2014
ECLI:NL:RZAASZ:2014-5049
(nationaal wanbetalersregister)

---

overledenen

"De Wbp is slechts van toepassing op gegevens die betrekking hebben op identificeerbare natuurlijke personen die nog in leven zijn. Een identificeerbare persoon is blijkens de wetgeschiedenis een persoon wiens identiteit zonder onevenredige inspanning kan worden vastgesteld. Uit de enkele vermelding "overlevend kind" uit het gezin van haar wel op de website te vermelden vader kan haast onmogelijk -laat staan **zonder onevenredige inspanning**- worden afgeleid dat eiseres de dochter is van die in 1942 in Auschwitz vermoorde vader. Eiseres is dan ook geen identificeerbare persoon in de zin van de Wbp.

Var A/dam 11 december 2003 (LJN
AA0083 (logboek monument))

---

handmatige verwerking ('bestand')

- gestructureerd geheel van persoonsgegevens
- dat volgens bepaalde criteria toegankelijk is, en
- betrekking heeft op verschillende personen

ongeacht of dit geheel van gegevens gecentraliseerd is of verspreid is op een functioneel of geografisch bepaalde wijze

onderlinge samenhang

- gemeenschappelijke bestemming of
- verzameling die in de praktijk als een geheel worden beschouwd, of
- vooraf aangebrachte structuur van de verzameling of raadpleegmethode die samenhang brengt

Art. 1(c) Wbp

Art. 4(B) AVG

---

zwartboek

HR 3 juni 2005 L.N. AT 108 ("zwartboek")

Het hof heeft [...] met juistheid onderscheiden tussen

- enerzijds de verzameling dossiers van alle in het ziekenhuis van de Stichting werkzame medisch specialisten, onder wie [verzoeker], waarin algemene gegevens worden opgenomen, zoals personalia, de toelatingsovereenkomst en - bijvoorbeeld - correspondentie met betrekking tot het verrichten van werkzaamheden elders dan in het ziekenhuis, die alle bij elkaar in een dossierkast worden bewaard en welke tezamen een bestand vormen als bedoeld in art. 1, onder c, Wbp en
- anderzijds het dossier "[verzoeker]", dat noch feitelijk noch naar de aard van de inhoud deel uitmaakt van dat bestand noch is bestemd om in dat bestand te worden opgenomen; niet alleen wordt het dossier "[verzoeker]" afzonderlijk bewaard en is het alleen voor [betrokkene 2], de directeur van de Stichting, toegankelijk, ook bevat dit dossier geheel andere gegevens (over het functioneren van [verzoeker]) dan het bestand van de dossiers van de medisch specialisten.

---

analoge geluidsopnamen

HR 20 juni 2007 L.N. AZ4983 ("Dexia")

....Dexia [bewaart] de opnamen met het oog op haar procespositie en de banden waarop de telefoongesprekken met [verweerder] voorkomen, [zijn] reeds ontsloten door Dexia, aangezien Dexia op het overzicht van 11 mei 2005 de data en exacte tijdstippen heeft vermeld van de telefoongesprekken die zij met [verweerder] heeft gevoerd.

Voorts geldt [...] dat een financiële instelling als Dexia, [...] verplicht is technische en organisatorische voorzieningen te treffen om opgenomen telefoongesprekken en andere persoonsgegevens betreffende de opgenomen telefoongesprekken zonnig te kunnen traceren en reconstrueren

---

---

uitzonderingen

- persoonlijke of huishoudelijke doeleinden
- Politiewet, Wet Brp, WJD, Kieswet e.d.

beperkte uitzondering voor verwerkingen met journalistieke, artistieke of literaire doeleinden

Art. 29 Opinie Sociale Netwerken 2009

"wanneer profielinformatie ook toegankelijk is voor anderen dan zelfgekozen contactpersonen, zoals wanneer een profiel voor alle leden van een sociale netwerkdienst toegankelijk is of de gegevens kunnen worden gindexeerd door zoekmachines, is er sprake van toegang buiten de persoonlijke of huishoudelijke sfeer"

---

het gebruik van een camera-systeem, dat door een natuurlijke persoon aan zijn gezinswoning werd bevestigd met als doel de eigendom, de veiligheid en het leven van de eigenaren van het huis te beschermen, maar ook de **openbare ruimte** in beeld brengt, en waarbij video-opnames van personen met behulp van opnameapparatuur doorlopend worden vastgelegd op bijvoorbeeld een harde schijf, wordt **[niet]** aangemerkt als de verwerking van persoonsgegevens die in **activiteiten met uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke doeleinden** wordt verricht.

HvJEU 11 december 2014 C-212/13

---

journalistieke uitzondering (~artistiek, ~literair)

niet van toepassing

- informatieplicht (art. 33, 34)
- bijzondere gegevens (art. 17-23);
- meldingsplicht (art. 27 - 30);
- rechten betrokkenen (art. 35 - 42);
- toezicht CBP (art. 51 - 75)
- doorgifteverbod (art. 76 - 78)

Art. 3 Wbp

wel van toepassing

- minderjarigheid (art. 5)
- zorgvuldigheid (art. 6)
- verzameldoel (art. 7)
- grondslag (art. 8)
- doelbinding, bewaren (art. 9 - 10)
- bovenmatigheid (art. 11)
- beveiliging (art. 13)
- verantwoordelijke en bewerker (art. 14)
- gedragscodes (art. 25)
- schadevergoeding (art. 49)

---

territoriale werking

- i.h.k.v. activiteit van vestiging van verantwoordelijke in Nederland
- door of t.b.v. verantwoordelijke
  - die géén vestiging heeft in EU
  - waarbij gebruik wordt gemaakt van (al dan niet geautomatiseerde) middelen in Nederland
  - tenzij deze middelen alleen worden gebruikt voor de doorvoer van persoonsgegevens

Art. 4(1) en (2) WvG

1. Wie is verantwoordelijke voor de verwerking?
2. Heeft de verantwoordelijke een vestiging in Nederland?
3. Vindt de verwerking plaats in het kader van activiteiten van die vestiging?

---

territoriale werking

- i.h.k.v. activiteit van vestiging van verantwoordelijke of van verwerker in Nederland
- aanbieden van goederen of diensten in de unie
- monitoren van gedrag van betrokkenen in de unie

Art. 3(1) en (2) AVG

1. Wie is verantwoordelijke voor of verwerker m.b.t. de verwerking?
2. Heeft de verantwoordelijke of verwerker een vestiging in Nederland?
3. Vindt de verwerking plaats in het kader van activiteiten van die vestiging?

MELUW.1

---

verwerkingsgrondslagen, verzamel- en verwerkingsdoelen, doelbinding, kwaliteit en beveiliging van gegevens, transparantie

DE SPELREGELS

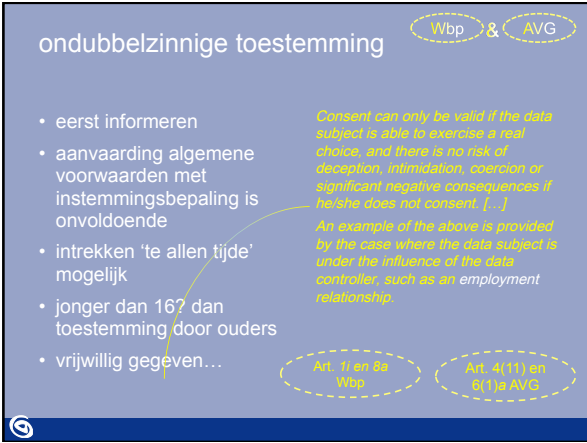

“auto opt-in...”

please do not tick the box if you do not wish to receive our informative newsletter

---

---

vitaal belang

---

proportionaliteit & subsidiariteit

privacyinbreuk niet onevenredig in verhouding tot belang waarvoor gegevens worden verwerkt

Art. 5(1)a, 6(1) b-F AVG
Art. 6, 8a-f Wbp

belang kan niet op andere, minder belastende wijze worden gerealiseerd

---

---

verzamel- en verwerkingsdoelen

verzameldoel welbepaald uitdrukkelijk omschreven gerechtvaardigd

verdere verwerking niet onverenigbaar

↓

- verwantschap verzamel- en verwerkingsdoelen
- aard van de gegevens
- gevolgen voor betrokkene
- verkregen bij betrokkene of bij derden
- passende waarborgen

Art. 5(1)b en 8(4) AVG

Art. 7-9 Wbp

---

beveiligingsplicht

- passende technische en organisatorische maatregelen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking
- maatregelen garanderen, rekening houdend met de stand van de techniek en de kosten van de tenuitvoerlegging, een passend beveiligingsniveau gelet op de risico's die de verwerking en de aard van te beschermen gegevens met zich meebrengen
- de maatregelen zijn er mede op gericht onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens te voorkomen

en nu ook de meldplicht

---

bijzondere gegevens

- levensovertuiging of godsdienst
- politieke gezindheid
- lidmaatschap vakbond
- ras, etniciteit
- seksuele leven
- gezondheid
- **biometrische (ID-gegevens)**
- **genetische gegevens**
- strafrechtelijke gegevens (e.d.)
- én BSN

Art. 9-10 AVG

Art. 10-24 Wbp

) **NIEUW!**

verwerking bijzondere gegevens verboden, tenzij...

- met uitdrukkelijke toestemming (enz.), of
- door bepaalde verwerkers en voor bepaalde doeleinden
- enz...

---

rasgegevens: verwerking mag

Art. 18
Wbp

- voorzover onvermijdelijk ter identificatie
- voorzover nodig i.v.m. positieve discriminatie
  - alleen gegevens betreffende geboorteland van de betrokkene, van diens ouders of grootouders,
  - dan wel andere, bij wet vastgestelde criteria

herkenbare foto's op
intranetsmoelenboek
of sociale netwerken
videocameratoezicht

Vgl. Rb. Rotterdam 16 mei
2012 L.N.BW5513
(voorkeursbeleid)

---

doel onderscheid maken...

Alléén als een verantwoordelijke foto's of ander beeldmateriaal publiceert met het **uitdrukkelijke doel** om onderscheid te maken naar ras, is bijzondere oplettendheid geboden. In dat geval acht het CBP het een **redelijke wetstoepassing** om het beeldmateriaal aan te merken als een bijzonder persoonsgegeven. **CBP richtsoorten**

"... [onjuist te] dat in een geval [...] waarin de vordering uitdrukkelijk ook betrekking had op foto's van personen, toepassing van [art. 18 Wbp en 126nf Sv] alleen in aanmerking komt indien met de vordering is **beoogd** de desbetreffende gevoelige [ras] informatie aan die foto's te ontlener" **HR 23 maart '10**

«bijz. gegevens» verwerking mag ook

- uitdrukkelijke toestemming
- door betrokkene duidelijk openbaar gemaakt
- vaststelling, uitoefening of verdediging van een recht in rechte
- volkenrechtelijke verplichting
- zwaarwegend algemeen belang
  - passende waarborgen én bij wet bepaald
  - of met ontheffing van Cbp
- wetenschappelijk onderzoek

let op!
uitzondering is
géén verwerkings-
grondslag!

---

persoonsnummers

- nummer ter identificatie van betrokkene bij wet voorgeschreven
- alléén gebruiken ter uitvoering van betreffende wet of voor doeleinden bij wet bepaald
- besluit bsn
  - Stb. 2007, 443

---

bewaren

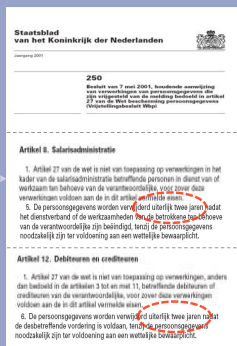
- zolang er claims mogelijk zijn
- bewaarplichten
- niet gemelde salaris- of personeelsadministratie

art. 52, vierde lid, Awr

- 5 jaar o.g.v. art. 3:306 ev BW
- 2 jaar 7:23-2 BW

Art. 10 Wbp

Art. 5(1) AVG

---

transparantie (en rechten van betrokkenen)

- rechten van betrokkenen
- inzage
  - verbetering
  - verzet

- verplichtingen verantwoordelijken
- melden
  - informeren

- vergoeding: 23ct p/biut, max €5
- vergoeding > 100 biut of lastig of romig foto: €22,50
- mag bij vooruitbetaling! (LJN BL3662)

Art. 33-42 Wbp

Art. 13-22 AVG

---

uitzonderingen transparantie en doelbinding

- doelbinding
- inlichtingenplicht
- kennisnemingsrechten

Art. 23 AVG

Art. 43 Wbp

niet van toepassing als nodig i.v.m.

- staatsveiligheid
- voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten
- gewichtige economische en financiële belangen van staat e.d.
- bescherming van betrokkene of van rechten en vrijheden van anderen
- incl. verantwoordelijke

---

wo 29 okt 2014, 13:00

Plaskoker herkent ziekte *De Telegraaf*

Britse wetenschappers komen met een multifunctionele plaskoker die mannen helpt recht te plassen én tegelijkertijd 'miljoenen levens' zou kunnen redden.

In de papieren wegwerpkoker zitten een aantal detectoren die meteen aanslaan op afwijkende niveaus van bloed, eiwitten en glucose in de urine van een man. Een verandering in de kleur van de koker zou kunnen wijzen op een seksueel overdraagbare aandoening, prostaatkanker of diabetes.

De Britse uitvinders van de Aim-Straight, Michael Shelton en Peter Maxwell, zijn de afgelopen zeven jaar druk bezig geweest met de ontwikkeling van de relatief eenvoudige papieren plaskoker tot het diagnostische medische apparaat dat het vandaag de dag is.

Shelton tegenover Mail Online: "Omdat mannen vaak te lang wachten met een bezoekje aan de huisarts, zou dit echt een effectief hulpmiddel kunnen zijn."

De Britten leggen momenteel de laatste hand aan de ontwikkeling van de wegwerpkokers, die over niet al te lange tijd in grootverpakkingen van 20 stuks verkrijgbaar zullen zijn.

@zwne

vragen?

zwneblog • g.j.zwne@law.leidenuniv.nl • @zwne
